

Prezențe spectrale, într-un spațiu dezagregat...

Un tărîm al nevrozei

Alexa Visarion este, în această montare, **dublul** lui Cehov. Textului — un proiect impecabil săvîrșit — parcă abia acum i-a fost hărăzită desăvîșirea. Iar desăvîșirea este o **implozie** orbitoare și rece. După ultima fulgerare dintre actori, înconjurul rămîne vid, purificat prin iradiere, și intangibil. După spectacol pare de-a dreptul incredibil că aceeași scenă ar mai suporta să fie populată cu hățișul incilcilor nimicuri disperate și omenestii.

Personajele sînt **transe**: se slujesc de actori, istovindu-i ca pe niște hipnotizați. Asemeni unor astre, ele nu au umbră, diferența dintre ele fiind de luminiscență; strălucesc întunecos ori resemnat, jucăuș ori epuizant, pilbind agonici ori consolator, zadarnic frenînd ori gratuit patetic. Se autodevoră iradiînd. Prezența lor pare lipsită de corporalitate; pur și simplu ele fiind — pe scenă se naște un ideal cosmos blîntuit de tensiuni abstract siderale. Sînt **pustiitoare** cu cît se arată a fi mai dezarmate: înfășate într-o neputință universală, ele se consumă într-o calcinare nucleară din care au fost epurate rezidurile contingentului, ale lumescului. Dintre toate personajele, doar Națasa progresează, doar ea străbate traectoria de la intenție la realizat; dar și voința ei, capacitatea ei de a făptui se dovedește a fi **nimicitoare**: printre altele, își propune să taie alea de brazi și să semene locul cu flori parfumate. Altminteri, celelalte prezențe — spectrale, inerte, suspendate, ca niște divinități definitiv sterile și preocupate doar de ele însele — sînt **devastatoare**. Ele se topesc, își epuizează energia pînă la dispariție, dezagregînd spațiul, făcîndu-l deșchis. Dar această **mutilare** a spațiului nu este săvîrșită fizic, nu e efectul unei furii destructive, nici urma vreunei cotrocipiri — e o mutilare provocată de **umilirea prin sfidare și ignorare, prin terorizare psihică**. Semnul schilodirii fizice la scenă este

mai întotdeauna frîngerea verticalelor, doborîrea lor la pămînt. Excelenta scenografă Emilia Jivanov găsește o soluție salutară pentru a îmbrăca scena pe măsura celor ce se petrec în ea și **asupra ei**, concepe un **perimetru nevrozal**. Realul obiect scenografic este suprafața scenei care trăiește o ciudată scufundare în milul frisoanelor, lăsîndu-se acoperită de ridurile unei mării albe. Așadar, scenografia este un **așternut suferind** (de aceea spectacolul trebuie văzut de sus, din lojă; din această impusă plasare a spectatorului ideal, mai presus de orizontul personajelor, decurge privilegiul urei fastuoase detașări prin tristețe față de cele întimplante acolo, departe, jos, pe scenă). Cele patru acte sînt treptele descompunerii anulante a perimetrului. Întîi, așternutul scenei pare o mirabilă insulă lucioasă, ca pardoseala sălilor de bal; doar pe marginile ei, cutele albe amenință cuviincios cu inundarea; mai apoi, dezastrul se petrece: epiderma sticloasă e acoperită de faliurile de alboare opacă, nesiguranța, dezordinea sălbatecă de pe laterale și din fundal invadează ireversibil, se catără peste tot, pe mobilier, pe oameni, prin lumină; în final, perimetrul este aidoma unei grădini de mult părăsite: tronează rictusul, crisparea molatecă, abandonul în nesiguranță și provizorat. Tot ce este mobilier vertical cunoaște și el o mișcare fals haotică; la început ordonează primitiv accesul spre avanscenă; în final sugerează un estuar deschis către fundal, spre o ieșire într-un larg care include orice putință de salvare. Acest decor îndură masacrul teoretic săvîrșit prin dezlănțuita logoree a personajelor; îmbătrînește zbîrcindu-se ca o cicatrice; spațiul e cel care moare încet, chircindu-și înfățișarea, absorbînd în el morbidețea atlor speranțe și promisiuni aiuritoare, moare blînd și izbăvitor în locul celorlalți și pentru toți, lăsînd să plutească deasupra lui o lumină derutată și împăcată cu sine.

Paul Cornel CHITIC